

Özdemir, C., Erdoğan, T. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançlarının belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 314-331.

Geliş Tarihi: 07/10/2016

Kabul Tarihi: 14/02/2017

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ İLKOKUMA VE YAZMA ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ BELİRLENMESİ*

Caner ÖZDEMİR**
Tolga ERDOĞAN***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançlarını belirlemektir. Araştırma betimsel türde tarama modeline göre yapılandırılmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Karadeniz Teknik Üniversitesinde öğrenim gören 425 öğrenci, örneklemini ise aynı üniversitede öğrenim gören 378 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerini nitel verilerle desteklemek amacıyla örneklem grubundan 12 öğrenci ile mülakat yapılmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek bir ilkokuma ve yazma öğretimi öz yeterlik inancına sahip olduğu, lisans 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasında öz yeterlik bakımından bir fark bulunmadığı, uygulama yapmanın öz yeterlik inancını artırdığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlkokuma ve Yazma Öğretimi, Sınıf Öğretmeni Adayları, Öz Yeterlik İnancı.

DETERMINATION TO SELF EFFICACY BELIEFS OF PRIMARY EDUCATION TEACHER CANDIDATES RELATED TO TEACHING OF BASIC LITERACY SKILLS

ABSTRACT

The aim of this study is to determine self efficacy beliefs of primary education teacher candidates related to teaching of basic literacy skills. Research is structured according to survey model in the descriptive type. In this study, mix method was used. Population of research consists of 425 students and the sample consists of 378 students at Karadeniz Technical University. Interviews were conducted with 12 teachers from the sample group to support the results of the research through the qualitative data. According to the results of the research, female teacher candidates have higher self-efficacy beliefs in the terms of teaching basic literacy skills than male teacher candidates. There wasn't a significant difference between the third and fourth grade teacher candidates studying Primary Teacher Education, but making practice increases the self efficacy belief.

Keywords: Teaching First Reading and Writing, Candidates of Teacher of Primary Education, Self Efficacy Beliefs.

---

* Bu makale; Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN danışmanlığında yürütülen, Caner ÖZDEMİR'in "Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlkokuma ve Yazma Öğretimine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Belirlenmesi" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, canerozdemir052@gmail.com

***Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, tolgaerdogan.edu@gmail.com

1.GİRİŞ

Okuma ve yazma becerilerinin kazanılması temel eğitimin ilk hedefleri arasındadır (Şahin, 2012). İlkokuma yazma öğretimi, kaynak olarak, anlamlı işaretlerle kodlama ve alıcı olarak, anlamlı işaretlerin kodlarını çözerek anlamlandırmanın öğretimini içeren bir süreçtir. Bu süreçte Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, iletişim kurma, problem çözme, karar verme, öğrenmeyi yaşam boyu sürdürme gibi becerilerin de geliştirilmesi beklenmektedir. Buradan hareketle ilköğretim birinci sınıftan itibaren etkili bir okuma-yazma öğretimini gerçekleştirmek; düşünen, anlayan, sorgulayan, öğrenmeyi öğrenen, bilgiyi kullanabilen ve sorun çözebilen bireylerin yetişmesi amaçlanmıştır (Yangın, 2013). Bu bireylerin yetiştirilmesinde sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir. Bir sınıf öğretmeni bir konuda kendisine ne kadar çok güven duyarsa o konuda öğrencilerini de aynı güven duygusu içinde yetiştirir. Bu noktada güven duygusunu harekete geçiren öz yeterlik ortaya çıkmaktadır.

Öz yeterlik; yeterlik kavramını bireyin kendi benliğine indirgemesidir. Yeterlik beklentileri kişilerin belirli bir bağlamdaki yetenek ve kapasitelerine yönelik inançlarına temellenmiş inançlarını ifade etmektedir (Aypay, 2010). Öz yeterlik inancı, bireyin belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize etme ve başarılı olarak yapma kapasitesine ve olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiğine ilişkin yargısıdır (Bandura, 1982). Öz yeterlik, bireylerin kendileri için bir amaç belirlemelerini, bu amaçlara ulaşmak için ne kadar çaba göstereceklerini, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları zorluklara ne kadar süre dayanabileceklerini ve başarısızlık yaşarlarsa, bu başarısızlık karşısındaki tepkilerini etkilemektedir (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005).

Öz yeterlik duygusunun gelişiminde, bireyin içinde yaşadığı toplum kadar örgün eğitim kurumlarının da önemi büyüktür. Okul ortamında, öz yeterlik duygusunun gelişmesine neden olan en önemli etkenlerden biri de kuşkusuz öğretmenlerdir.

Bu nedenle, öğretmenin etkili ve başarılı bir öğrenme ortamı yaratabilmesi, bir anlamda da kendisinin öğretmenliğine ilişkin öz yeterlik inancına bağlıdır (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005). Öz yeterlik kavramı öğretmen açısından değerlendirildiğinde, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar vurgulanır (Üstüner ve diğerleri, 2009). Bir başka deyişle öğretmen öz yeterliği denilince öğretmenin sınıf yönetimindeki yeterlikleri, öğrencileriyle ilişkileriyle ilgili yeterlikleri ve öğretim stratejilerini kullanmadaki yeterliğe olan inancı akla gelmektedir (Eker, 2014). Öğretmen yeterlik inancı; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının nitelikli biçimde öğretim yapmasında ve öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmede kendi yeteneklerine ve becerilerine ilişkin kişisel yargıları önemli rol oynamaktadır (Özdemir, 2008).

Bu araştırma; insanların hayatları boyunca kullanacakları ve insanların hayatında önemli bir yere sahip olan okuma-yazmanın temellerinin atıldığı ilkökul birinci sınıfta yer alan ilkökuma ve yazma öğretimine karşı; eğitim fakültelerinin 3. ve 4. sınıfında öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca paralel olarak araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne ilişkin öz yeterlik inançları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne ilişkin öz yeterlik inançları cinsiyet faktörüne göre farklılık göstermekte midir?

3. Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne ilişkin öz yeterlik inançları sınıf düzeyi faktörüne göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ile araştırmada izlenen yol ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, betimsel türde tarama (survey) modeline göre yapılandırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden oluşan “karma yöntem” kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak zenginleştirilmiş desen kullanılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmada evreni Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 425 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise aynı üniversitede sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 378; 3. ve 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu, “ölçüt örnekleme” tekniği kullanılarak seçilmiştir. Araştırmada İ.O.Y.Ö.'de sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterliklerini belirlemek için mülakat yapılan öğretmen adayları örnekleme dâhil olan öğretmen adayları arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi kapsamında çalışma grubundaki öğretmen adaylarından Genel Akademik Not Ortalaması “2,00-2,49”, “2,50-2,99”, “3,00-3,49”, “3,50-4,00” aralıklarında olan üçer öğretmen adayı seçilmiştir. Böylece toplam 12 (6 kız, 6 erkek) öğretmen adayı ile görüşülmüştür.

2.3. Verilerin Toplanması

2.3.1. Veri Toplama Araçları

2.3.1.1. Ölçek

Araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen likert tipi “İlkokuma-Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek geliştirilirken aşağıdaki aşamalar takip edilmiştir.

1. Madde oluşturma aşaması,
2. Uzman görüşüne başvurma aşaması,
3. Pilot uygulama aşaması; Karadeniz Teknik Üniversitesinden 53 öğrenci, Dumlupınar Üniversitesinden 97 öğrenci, Kırıkkale Üniversitesinden 76 öğrenci pilot uygulamaya katılmıştır.

2.3.1.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmaya katılan 12 sınıf öğretmeni adayı ile ilkokuma ve yazma öğretimine ilişkin öz yeterliklerini belirleyen bir görüşme yapılmıştır. Görüşmede yarı yapılandırılmış

görüşme formu kullanılmıştır. Kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu 6 sorudan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

2.4.1. Nicel Verilerin Analizi: Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS istatistik paket programından faydalanarak frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır (Bilgin, 2000; Büyüköztürk, 2002). Bunun yanı sıra bağımsız değişkenlerle bağımlı değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançlarının cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için “t” testi kullanılmıştır.

2.4.2. Nitel Verilerin Analizi: Görüşmelerde veriler katılımcıların izni dâhilinde ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kaydedilen veriler öncelikle kâğıda aktarılmıştır. Kâğıda aktarılan veriler sürekli karşılaştırmalı analiz metodu ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Sınıf öğretmeni adaylarının İ.O.Y.Ö.’de öz yeterlik inançlarının belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada, iki ayrı veri toplama aracıyla elde edilen nicel ve nitel verilerin analizi ve bulguları bu bölümde sunulmaktadır.

3.1. Birinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmen adaylarına uygulanan 47 maddelik İllkokuma-Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeğinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1’de yer alan veriler incelendiği zaman öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarının genel olarak “yüksek” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarının yüksek çıkmasının nedenleri; öğretmen adaylarının ilkokuma yazma öğretim sürecine hâkim olduklarını düşünmeleri, sınıf yönetimi konusunda kendilerini yeterli görmeleri, öğrencilerin gelişim dönemi özelliklerinin farkında olmaları, okuma ve yazma güçlüğü çeken öğrencilerin belirlenmesinde kendilerini yeterli görmeleri şeklinde olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1’deki veriler incelendiği zaman öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarının çok yüksek düzeyde çıktığı maddelerin materyal tasarlama ve materyali etkili bir biçimde kullanabilme; etkinlik oluşturma ve etkinliklerden faydalanabilme konularında yoğunlaştığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inanç düzeylerinin orta seviyede çıktığı maddelerin birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapmanın zorluğu, anadili Türkçe olmayan yerlerde İ.O.Y.Ö. yapmanın güç olması konuları etrafında toplandığı görülmektedir.

Tablo 1.*İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeğinden Elde Edilen Bulgular*

Madde No	Madde	N	$\bar{x}$	Ss	Öz Yeterlik İnanç Düzeyi
1.	Öğrencilerin ilkokuma-yazmaya hazırbuluşluk düzeylerini belirleyebilirim.	377	4.13	.695	Yüksek
2.	İlkokuma-yazma öğretiminde her geçen gün daha da başarılı olduğumu düşünüyorum.	377	4.02	.738	Yüksek
3.	Yazma güçlüğü çeken öğrencilerin bu güçlüklerini gidermesi için gerekli çalışmaları yaptırabilirim.	377	4.08	.659	Yüksek
4.	Sınıfta yapılan ilkokuma-yazma faaliyetlerini düzenli yürütme konusunda zorlanacağımı düşünüyorum.	377	3.62	.990	Yüksek
5.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin okuma hızlarını istenilen düzeyde geliştirebilirim.	377	3.93	.694	Yüksek
6.	Anadili Türkçe olmayan öğrencilere ilkokuma-yazma öğretirken zorlanabilirim.	377	2.76	.981	Orta
7.	İlkokul Türkçe Programı'nda önerilen ilkokuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının tamamını uygulayabilirim.	377	3.98	.815	Yüksek
8.	İlkokuma-yazma öğretiminde sınıf disiplinini sağlamakta zorlanırım.	377	3.65	.992	Yüksek
9.	İlkokuma-yazma öğretiminde kullanacağım metinleri kendim oluşturamam.	377	3.77	.974	Yüksek
10.	İlkokuma-yazma öğretimi için gerekli olan bilgilere sahibim.	377	4.13	.712	Yüksek
11.	Okuma-yazma bilerek okula başlayan çocuklara farklı etkinlikler tasarlayabilirim.	377	4.07	.700	Yüksek
12.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde her öğrenciyle bire bir ilgilenebilirim.	377	3.92	.769	Yüksek
13.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun öğretim yapabilirim.	377	4.08	.675	Yüksek
14.	İlkokuma-yazma öğretiminde kullanmam gereken materyalleri tasarlayabilirim.	377	4.20	.700	Çok Yüksek

Madde No	Madde	N	$\bar{x}$	Ss	Öz Yeterlik İnanç Düzeyi
15.	İlkokul Türkçe Programı'nda önerilen ilkokuma-yazma öğretimi yönteminin basamaklarının tamamını uygulayabilirim.	377	4.08	.788	Yüksek
16.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde ölçme ve değerlendirme konusunda kendimi yeterli buluyorum.	377	3.98	.745	Yüksek
17.	Okuma güçlüğü yaşayan öğrencileri belirlemekte zorlanırım.	377	3.81	.923	Yüksek
18.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin yazma ve okuma becerilerini birlikte geliştirebilirim.	377	4.01	.718	Yüksek
19.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde gerekli etkinlikleri kendim tasarlayabilirim.	377	4.11	.722	Yüksek
20.	İlkokuma-yazma öğretimi yaptığım öğrencilerin gelişim dönemlerinin özelliklerini bilirim.	377	4.11	.672	Yüksek
21.	İlkokul Türkçe Programı'nda önerilen ilkokuma-yazmaya hazırlık aşamalarındaki çalışmalara sınıf düzeyime göre ekleme ya da çıkarma yapabilirim.	377	4.08	.675	Yüksek
22.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde gerekli olan öğretmen-veli işbirliğini sağlayabilirim.	377	4.18	.673	Yüksek
23.	İlkokuma-yazma öğretimi ile ilgili materyalleri amacına uygun olarak kullanabilirim.	377	4.23	.649	Çok Yüksek
24.	İlkokuma-yazma öğretiminde öğrencilerin okuma ve yazma gereçlerini doğru kullanmalarını sağlayabilirim.	377	4.23	.659	Çok Yüksek
25.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirebilirim.	377	4.15	.673	Yüksek
26.	İlkokuma-yazma öğretimini planlarken öğrencilerin ilgilerini göz önünde bulundurabilirim.	377	4.16	.668	Yüksek
27.	İlkokuma-yazma öğretimi esnasında dikkatleri dağılan öğrencilerin dikkatlerini derse yeniden çekebilirim.	377	4.03	.747	Yüksek
28.	İlkokuma-yazma öğretiminde başarılı olabileceğimi düşünmüyorum.	377	3.85	1.200	Yüksek
29.	İlkokuma-yazma öğretimi esnasında olumlu bir sınıf iklimi oluşturabilirim.	377	4.14	.684	Yüksek
30.	İlkokuma-yazma öğretimini eğlenceli hale getirebilirim.	377	4.23	.718	Çok Yüksek

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazmaöğretimine ilişkin öz yeterlik...

Madde No	Madde	N	$\bar{x}$	Ss	Öz Yeterlik İnanç Düzeyi
31.	İlkokuma-yazma öğretiminde eğitim teknolojilerinden yararlanamam.	377	4.15	1.043	Yüksek
32.	Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere diğer öğrencilerle birlikte ilkokuma öğretmek benim için zordur.	377	3.48	1.003	Yüksek
33.	İlkokuma-yazma öğretiminde öğrencileri süreç içinde değerlendirebilirim.	377	4.08	.682	Yüksek
34.	Okumayı öğrenmede güçlük yaşayan öğrencilerin okuma becerilerini geliştirecek stratejileri uygulayabilirim.	377	4.08	.662	Yüksek
35.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin yazma hızlarını istenilen düzeyde geliştirebilirim.	377	3.95	.696	Yüksek
36.	İlkokuma-yazmaya hazırbulunuşluk düzeyi düşük olan öğrencilere yönelik ek etkinlikler geliştirebilirim.	377	4.13	.654	Yüksek
37.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde öğrencilerin sözcük dağarcıklarını geliştirebilirim.	377	4.16	.663	Yüksek
38.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecini planlarken esnek davranabilirim.	377	4.08	.715	Yüksek
39.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde eğitsel oyunlardan yararlanabilirim.	377	4.29	.678	Çok Yüksek
40.	Yazmayı öğrenmede güçlük yaşayan öğrencilerin yazma becerilerini geliştirecek stratejileri uygulayabilirim.	377	4.12	.690	Yüksek
41.	İlkokuma-yazma öğretimi benim için zor bir süreçtir.	377	3.75	1.037	Yüksek
42.	İlkokuma-yazma öğretimi esnasında oluşacak aksaklıklar beni endişelendirir	377	3.23	1.038	Orta
43.	İlkokuma-yazma öğretim sürecini etkili bir şekilde planlayabilirim.	377	4.07	.691	Yüksek
44.	Birleştirilmiş sınıflarda ilkokuma-yazma öğretirken zorlanabilirim.	377	3.14	1.055	Orta
45.	İlkokuma-yazma öğretiminde öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun bir öğretim süreci tasarlayabilirim.	377	4.06	.689	Yüksek
46.	İlkokuma-yazma öğretimi sürecinde yazma güçlüğü yaşayan öğrencileri belirleyebilirim.	377	4.09	.696	Yüksek
47.	İlkokuma-yazma öğretiminde karşılaştığım sorunları bir uzman görüşüne başvurmadan kendim çözemem.	377	3.69	.934	Yüksek

3.2. İkinci Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre “İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği”nden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. Ortalamalar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeğinden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Öz Yeterlik	Kız	266	188.23	19.87	375	2.71	.007
	Erkek	111	181.59	25.40			

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde kız öğrencilerin öz yeterlik inançları ile erkek öğrencilerin öz yeterlik inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir ($t_{(375)} = 2.71$; $p < .05$). Bir başka deyişle kız öğrencilerin İ.O.Y.Ö.’de öz yeterlik inançlarının erkek öğrencilerin İ.O.Y.Ö.’deki öz yeterlik inançlarından yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. Ortalamalar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmen Adaylarının İlkokuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeğinden Aldıkları Puanların Sınıf Düzeyine Göre t-Testi Sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Öz Yeterlik	3. Sınıf	208	186.30	20.94	375	.027	.978
	4. Sınıf	169	186.24	20.92			

Tablo 3’teki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin İ.O.Y.Ö.’de öz yeterlik inançları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t_{(375)} = 0.27$; $p > .05$). Bir başka deyişle araştırmaya katılan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin İ.O.Y.Ö.’de öz yeterlik inançlarının denk olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, lisans 3. sınıf öğrencilerinin lehine iken; lisans 4. sınıf öğrencilerinin aleyhinedir. Çünkü öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinin ikisini de alan 4. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarının; yalnızca okul deneyimi dersini alan 3. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançlarına göre daha yüksek olması beklenir. Ancak araştırmada 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inançları arasında bir farklılığın bulunmaması ilkokullarda yapılan uygulamaların hedeflerine tam olarak ulaşmadığının bir göstergesidir.

3.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Ait Bulgular

Dördüncü araştırma sorusuna ait bulgular öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.’ne ilişkin öz yeterlik düşünceleri; öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.’nde zorlanacaklarını düşündükleri konular; öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.’nde zorlanmayacaklarını düşündükleri konular;

İ.O.Y.Ö. dersi ve staj uygulamalarının önemi; öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne ilişkin önerileri başlıkları altında ele alınmıştır.

3.4.1. Öğretmen Adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne İlişkin Öz Yeterlik Düşünceleri

Sınıf öğretmeni adayları ile yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarına İ.O.Y.Ö. konusunda kendilerini yeterli görüp görmedikleri ve nedenleri sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda Tablo 4 oluşturulmuştur.

Tablo 4.

Öğretmen Adaylarının İ.O.Y.Ö.'de Öz Yeterlik Düşünceleri

Öğretmen Adayı	İ.O.Y.Ö Öz Yeterlik Durumu			Sebepler
	Evet	Kısmen	Hayır	
K1		+		Kişisel İlgisizlik
K2		+		Uygulama Yetersizliği
K3	+			Güçlü İletişim
K4			+	Uygulama Yetersizliği
K5		+		Uygulama Yetersizliği
K6			+	Öğretim Elemanı
K7	+			Teorik Eğitimin Kalitesi
K8	+			Teorik Eğitimin Kalitesi
K9	+			Teorik Eğitimin Kalitesi
K10		+		Teorik Eğitimin Kalitesi
K11	+			Güçlü İletişim
K12	+			Teorik Eğitimin Kalitesi

Öğretmen adaylarından 6'sı (K3, K7, K8, K9, K11, K12); İ.O.Y.Ö. konusunda kendilerini yeterli görmektedir. İ.O.Y.Ö.'de kendisini yeterli gören öğretmen adaylarına bunun sebepleri sorulduğunda alınan cevaplar iki başlık altında toplanabilir. Bunlar "güçlü iletişim" ve "teorik eğitimin kalitesi"dir.

Öğretmen adaylarından 4'ü (K1, K2, K5, K10) İ.O.Y.Ö.'de kendilerini kısmen yeterli görmektedir. İ.O.Y.Ö.'de kendilerini kısmen yeterli gören öğretmen adaylarına bunun nedenleri sorulduğu zaman alınan cevaplar 3 başlıkta toplanmıştır. Bunlar; "kişisel ilgisizlik", "uygulama yetersizliği" ve "teorik eğitimin kalitesi" dir.

Tablo 4 tekrar incelenecek olursa; öğretmen adaylarından 2'sinin (K4, K6) İ.O.Y.Ö.'de kendilerini yeterli bulmadıkları görülecektir. Öğretmen adaylarının kendilerini İ.O.Y.Ö.'de yeterli görmemelerinin altında yatan sebepler incelendiğinde alınan cevaplar doğrultusunda iki etmenin varlığından söz etmek mümkündür. Bunlar; "uygulama yetersizliği" ve "öğretim elemanı"dir.

Yeterli sayıda ve nitelikte uygulama yapamadığını belirten K4;

"Kendimi yeterli görmüyorum. Daha çok ezbere yönelik dersler aldığımız ve uygulama olmadığı için pek fazla bir yararı olmadı. Biraz daha uygulamaya yönelik olsa daha iyi olurdu." sözleriyle uygulama yapmanın önemine vurgu yaparak kendisini İ.O.Y.Ö.'de yeterli görmediğini dile getirmiştir.

3.4.2. İ.O.Y.Ö. Dersi ve Staj Uygulamalarının Önemi

Araştırmanın bu bölümünde İ.O.Y.Ö. dersinin ve staj uygulamalarının, öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterliklerine olan etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Tablo 51.

İ.O.Y.Ö. Dersinin Öğretmen Adaylarının Öz Yeterliğine Katkısı

Öğretmen Adayı	İ.O.Y.Ö Dersinin Öz Yeterliğe Katkısı			İ.O.Y.Ö Dersinin Öz Yeterliğe Yansıması
	Olumlu	Etkisi Yok	Olumsuz	
K1	+			Öğrenci Özelliklerini Tanıma
K2	+			Öğrenci Özelliklerini Tanıma
K3		0		---
K4		0		---
K5	+			Detaylı Bilgi Edinme
K6		0		---
K7	+			Öğrenci Özelliklerini Tanıma
K8	+			Uygulamalarda Başarı
K9	+			Detaylı Bilgi Edinme
K10			-	Uygulamada Başarısızlık
K11	+			Detaylı Bilgi Edinme
K12	+			Uygulamalarda Başarı

Görüşme yapılan öğretmen adaylarından 8'i (K1, K2, K5, K7, K8, K9, K11, K12) İ.O.Y.Ö. dersinin öz yeterliklerine olan etkisini olumlu bulmuşlardır. İ.O.Y.Ö. dersinin öz yeterliklerine olumlu yönde etki ettiğini düşünen öğretmen adaylarının vermiş oldukları cevaplara göre bu durum şu sebeplere dayandırılabilir; “*öğrenci özelliklerini tanıma*”, “*detaylı bilgi edinme*”, “*uygulamalarda başarı*”.

Tablo 5 incelendiği zaman İ.O.Y.Ö. dersinin öz yeterliklerine herhangi bir olumlu ya da olumsuz bir etkisinin bulunmadığını belirten öğretmen adaylarının da bulunduğu görülmektedir. Bu şekilde açıklama yapan öğretmen adaylarının sayısı ise 3 (K3, K4, K6)'tür.

Bu bilgilere ek olarak İ.O.Y.Ö. dersinin öz yeterliklerini olumsuz yönde etkilediğini düşünen 1 öğretmen adayı bulunmaktadır. K10; İ.O.Y.Ö. dersinin uygulamalarda başarısızlık sonucunu doğurduğu için lisans eğitiminde almış olduğu İ.O.Y.Ö. dersinin öz yeterliğini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına İ.O.Y.Ö.'de; lisans eğitiminde alınan İ.O.Y.Ö dersinin yanı sıra yapılan staj uygulamalarının da öz yeterliklerini nasıl etkilediği sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.
Staj Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Öz Yeterliğine Katkısı

Öğretmen Adayı	Staj Uygulamalarının Öz Yeterliğe Katkısı			Sebeup
	Olumlu	Etkisi Yok	Olumsuz	
K1	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K2		0		Uygulama Yapma Fırsatı Olmaması
K3	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K4	+			Materyalleri ve Ortamı Tanımak
K5	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K6		0		Uygulama Yapma Fırsatı Olmaması
K7	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K8	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K9	+			Materyalleri ve Ortamı Tanımak
K10	+			Uygulama Yapma Fırsatı Olması
K11		0		Uygulama Yapma Fırsatı Olmaması
K12		0		Uygulama Yapma Fırsatı Olmaması

Görüşme yapılan öğretmen adaylarından 8'i (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K10); staj uygulamalarının İ.O.Y.Ö.'de öz yeterliklerini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Uygulama yapma fırsatı olması nedeniyle staj uygulamalarının İ.O.Y.Ö.'de öz yeterliklerini olumlu yönde etkilediğini belirten 6 öğretmen adayından (K1, K3, K5, K7, K8, K10); K10;

“Olumlu yönde etkiledi. Çünkü öğrenciyle birebir uygulamaya geçtiğimiz için ne konuda bize ne kattıklarını veya biz onlara ne veriyoruz görebiliyoruz. Benim açımdan çok olumlu oldu. Çocuklarla birebir etkileşim olma ve onlara bir şeyler verebildiğimi görmem, gerçekten yapabildiğimi görmem iyiydi benim için.” (K10).

Tablo 6'da yer alan diğer bilgiye göre ise K2, K6, K11, K12 “uygulama yapma fırsatı olmaması” nedeniyle staj uygulamalarının öz yeterliklerine herhangi bir olumlu ya da olumsuz katkı yapmadıklarını belirtmişlerdir.

3.4.3. Öğretmen Adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne İlişkin Önerileri

Araştırmanın bu bölümünde İ.O.Y.Ö. dersinin amaçlarına daha başarılı bir şekilde ulaşması ve öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'de öz yeterliğinin artması amacıyla öğretmen adaylarından alınan önerilere yer verilmiştir.

Tablo 7.*Öğretmen Adaylarının Önerileri*

Öneriler	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12
Ders içerisinde uygulamalara daha çok yer verilmeli		+	+	+	+		+	+	+	+		
Staj uygulamalarının süresi artırılmalı							+				+	+
İ.O.Y.Ö. dersinin saati artırılmalı	+											
Sınıf mevcutları azaltılmalı				+								
Öğretim üyeleri olumlu tutumlar içinde olmalı					+							
İ.O.Y.Ö. dersi çok zorlaştırılmamalı			+									

Tablo 7 incelendiği zaman öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. dersinin amaçlarına daha başarılı bir şekilde ulaşması ve öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'de öz yeterliğinin artması amacıyla sunmuş oldukları öneriler; “İ.O.Y.Ö. dersi çok zorlaştırılmamalı”, “Ders içerisinde uygulamalara daha çok yer verilmeli”, “İ.O.Y.Ö. dersinin sayısı artırılmalı”, “Sınıf mevcutları azaltılmalı”, “Öğretim üyeleri olumlu tutumlar içinde olmalı”, “Staj uygulamalarının süresi artırılmalı” şeklinde değişiklik göstermiş olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA

Araştırmada öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'deki öz yeterlik inanç düzeylerinin çok yüksek, yüksek ve orta seviyelerde olduğu bulgusu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'de öz yeterliğini çok yüksek seviyede çıkan maddelerin genellikle etkinlik ve materyal tasarımı üzerine yoğunlaştığı söylenebilir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun İ.O.Y.Ö.'deki öz yeterlik inanç düzeyleri yüksek seviyededir. Bu durumun öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında akademik yönden başarılı sınıflarda öğrenim görmeleri ve sınıf içerisinde olumlu iklimin hâkim olması; öğretim üyelerinin öğretmen adaylarına yapıcı dönütler vermeleri ve bunu zamanında yapmaları gibi etkenler sayesinde ortaya çıktığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bir kısmının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançları orta ve düşük seviyededir (Yenilmez ve Kakmacı, 2008; Çevik, 2011). Bu durumun nedeni olarak öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. dersinde öğrenmiş oldukları teorik bilgileri hayata geçirememeleri olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin, bu meslekte zaman geçirdikçe öz yeterliğinin artması olasıdır. Gençtürk ve Memiş (2010) ve Tschannen-Moran&Woolfolk-Hoy (2001); yapmış olduğu çalışmalarda meslekteki kıdemli öğretmenlerin yeterlik inançlarında önemli bir fark oluşturduğunu ve özellikle 11 yıl ve daha fazla tecrübesi olan öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Lisans eğitiminin kaliteli olmasında dersin sorumlusu öğretim elemanının etkisi büyüktür. Araştırma bulgularına paralel olarak Erdoğan (1990)'ın çalışmasında

elde edilen, öğretim elemanlarının tüm başarıyı kendilerine mal etme ve empati kurmama bulguları, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarında öğretim üyelerinin sergilemiş olduğu davranışların önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise; kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında İ.O.Y.Ö.'de öz yeterlik inancı bakımında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasıdır. Alanyazında cinsiyet değişkeni açısından öğretmen öz yeterlik inançları açısından istatistiksel bir fark bulunduğunu belirten çalışmalar olduğu gibi (Başer, Günhan ve Yavuz, 2005; Kiremit, 2006; Yaman, Koray, Altunçekiç, 2004), istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirten çalışmalar da mevcuttur (Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Torkzadeh ve Van Dyke, 2002; Ekici, 2008; Taşkın ve Hacıömeroğlu, 2010). Araştırmada cinsiyet faktörünün İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inancı bakımından istatistiksel olarak kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum kız öğrencilerin İ.O.Y.Ö.'de sahip olduğu öz yeterlik inancının, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise sınıf öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri arasında İ.O.Y.Ö.'de öz yeterlik inançları bakımından bir fark bulunmamasıdır. Araştırmada elde edilen bulguya paralel olarak; Kahyaoğlu ve Yangın (2007); sınıf düzeyi ile öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymuştur.

Staj uygulamaları kapsamında öğretmen adayları ilkokullara gidip eğitim ve öğretim etkinliklerini yerinde gözlemlene fırsatı bulmaktadır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu staj uygulamalarının İ.O.Y.Ö.'deki öz yeterliklerini olumlu yönde geliştirdikleri görüşündedir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının bir kısmı staj uygulamalarının İ.O.Y.Ö.'deki öz yeterliklerine herhangi bir katkıda bulunmadığını belirtmiştir. Bunun nedeni Seçer, Çeliköz ve Kayılı (2010)'nın çalışmasına paralel olarak; öğretmen adaylarının okullarda yardımcı eleman gibi görünmeleri, sınıfların fiziki açıdan yeterli olmaması, öğretmen adaylarına yeterli rehberliğin yapılmaması, sınıflarda fazla sayıda öğretmen adayının bulunması nedeniyle uygulama yapma fırsatının olmaması şeklinde sıralanabilir.

Araştırmada elde edilen diğer bulgular ise öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'nin daha başarılı ve daha etkili geçmesi için lisans eğitimine yönelik yaptıkları önerilerdir. Bu önerilerden biri İ.O.Y.Ö. dersinde teori ve pratik eğitimin iç içe yürütülmesi gerektiğidir. Dersin teorik ve uygulamalı biçimde uygulanması da öğretmen adaylarının öz yeterliğine olumlu yönde katkıda bulunur. Yıldırım ve Demirtaş (2008) ve Gömleksiz (2013) dersin teorik eğitimin yanı sıra uygulama ile de desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimine ilişkin öz yeterlik inançlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın bulguları çok yönlü sonuçlar ortaya çıkarmış olup bu sonuçlar ve bunlara yönelik düşünülen çeşitli öneriler aşağıda sunulmaktadır.

5.1. Sonuçlar

1. Sınıf öğretmeni adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançları, almış oldukları teorik eğitimin kalitesinden dolayı genel olarak yüksek seviyede olsa da öz yeterlik inançları orta seviyede olan öğretmen adayları da bulunmaktadır.
2. Kız öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançları erkek öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarından daha yüksek düzeydedir.
3. Sınıf öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inanç düzeyleri birbirine denktir.
4. İ.O.Y.Ö. dersi, öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi dersleri öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarına olumlu etkide bulunmaktadır.

5.2. Öneriler

1. Sınıf öğretmeni adaylarının İ.O.Y.Ö.'ne ilişkin öz yeterlik inançlarına olumsuz yönde etki eden faktörlerin belirlenmesine yönelik tarama çalışmaları yapılmalıdır.
2. Erkek öğretmen adaylarının İ.O.Y.Ö.'de kendilerini yeterli görmelerini sağlayacak, uygulamaya ağırlık veren çalışmalar yapılmalıdır.
3. Sınıf öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin İ.O.Y.Ö. öz yeterlik inançlarını arttıracak etkinlik temelli öğretim programları hazırlanmalı ve bu programların planlanmasında öğretmen adaylarının sürece dâhil olması sağlanmalıdır.
4. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri kapsamında ilkokullara giden öğretmen adaylarına birinci sınıflarda gözlem ve uygulama yapma şansı verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, O. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Akkoyunlu, B., Orhan F., ve Umay A. (2005). Bilgisayar öğretmenleri için bilgisayar öğretmenliği öz-yeterlik ölçeği geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Aypay, A. (2010). Genel Özyeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 113-131.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist*, 37(2), 122-47.
- Başer, N., Günhan, B. C. ve Yavuz , G. (2005, Eylül). İlköğretim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin öğretmen yeterlik inançlarının karşılaştırılması üzerine bir araştırma, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi İlköğretim Bölümü, Denizli.
- Bilgin, N. (2000). *Sosyal psikolojiye giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Büyüköztürk, S. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çevik, D. B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 145-168.
- Eker, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilik inanç düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (1), 162-178.
- Ekici, G. (2008). Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik inanç düzeyine etkisi. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 98-110.
- Erdoğan, Ö. (1990). *Öğretim üyeliğinin öğretme-öğrenme süreçleri açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gençtürk, A. ve Memiş, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ve iş doyumlarının demografik faktörler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9 (3), 1037-1054.
- Gömleksiz, M. N. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ilkokuma ve yazma öğretimi dersine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies – International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (3), 197-211.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 73-84.
- Kiremit, H. O. (2006). *Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz-yeterlilik inançlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlilik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Kayılı G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1): 128-152.

- Şahin, A. (2012). Bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan problemler. *Eğitim ve Bilim*, 37 (165), 168-179.
- Taşkın, C. S. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). Öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve sınıf öğretmeni adaylarının öz-yeterlik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 63-75.
- Torkzadeh, G. and Van Dyke, T. P. (2002). Effects of training on internet self-efficacy and computer user attitudes. *Computers in Human Behavior*, 18 (5), 479-494.
- Tschannen-Moran, M. and Woolfolk-Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: capturing and elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N., (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz-yeterlik inançları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (17), 1-16.
- Yaman, S., Koray, O. C., ve Altunçekiç, A. (2004). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 355-364.
- Yangın, B. (2013). *İlkokul programlarının özellikleri*. T. Erdoğan (Ed.), İlkokula (İlköğretime) Hazırlık ve İlkokul (İlköğretim) Programları içinde(s. 27-87), Ankara: Eğiten Kitap.
- Yenilmez, K. ve Kakmacı, O. (2008). İlköğretim matematik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik inanç düzeyleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1-21.
- Yıldırım, N. ve Demirtaş, Z. (2008). Öğrenci görüşlerine dayalı sınıf öğretmenliği bölümü ilk okuma ve yazma öğretimi dersine ilişkin bir öneri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 681-695.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

In this study, it was aimed to determine the self-efficacy beliefs of Primary Education teacher candidates related to teaching of basic literacy skills. Bandura (1997) formally defined perceived self-efficacy as personal judgments of one's capabilities to organize and execute courses of action to attain designated goals, and he sought to assess its level, generality, and strength across activities and contexts. The level of self-efficacy refers to its dependence on the difficulty of a particular task, such as spelling words of increasing difficulty; generality pertains to the transferability of self-efficacy beliefs across activities, such as from algebra to statistics; strength of perceived efficacy is measured by the amount of one's certainty about performing a given task. These properties of self-efficacy judgments are measured using questionnaire items that are task specific, vary in difficulty, and capture degrees of confidence (e.g., from 0 to 100%) (Zimmerman, 2000). Self-efficacy is grounded in the theoretical framework of social cognitive theory emphasizing the involvement and exercise of human agency that people can exercise some influence over what they do (Bandura, 2006). Bandura (2006) maintains that in this conception, people are self-organizing, proactive, selfregulating, and self-reflecting. From this perspective, self-efficacy affects one's goals and behaviours and is influenced by one's actions and conditions in the environment (Schunk and Meece, 2006). Efficacy beliefs determine how environmental opportunities and impediments are perceived and affect choice of activities, how much effort is expended on an activity, and how long people will resist when confronting obstacles (Pajares, 1997). In addition, in this research, self-efficacy of teacher candidates and views of teachers related to teaching of the basic literacy skills have been examined in this research. In this context, the purpose of this study is to search for the answers of the following questions.

- 1- Which level self-efficacy beliefs of teacher candidates related to teaching of basic literacy skills?
- 2- Is there any difference self-efficacy beliefs of teacher candidates related to teaching of basic literacy skills in terms of gender factor?
- 3- Is there any difference self-efficacy beliefs of teacher candidates related to teaching of basic literacy skills in terms of grade level factor?
- 4- What are opinions of teacher candidates about their self-efficacy beliefs related to teaching of basic literacy skills?

2. Method

This study is structured according to model of survey in descriptive type. Descriptive research type does not fit neatly into the definition of either quantitative or qualitative research methodologies, but instead it can utilize elements of both, often within the same study. In the collection, analysis and interpretation of the data "mix method" which was a combination of quantitative and qualitative research methods was used. The pattern of research is an enriched pattern of one of the mixed methods. In this research, population is formed as 425 teacher candidates; 3rd and 4th grades' students in Karadeniz Technical University, Faculty of Fatih Education, Department of Primary School Teacher Education. Sample group is formed as 378 teacher candidates; 3rd and 4th grades' students in same university and same department. The technique chosen is appropriate

for sampling techniques. In order to support to quantitative data; researcher made interviews with 12 teacher candidates. These teacher candidates were chosen from the sample group. The technique chosen is criteria sampling. In this study, sample criteria are academic success point of teacher candidates. Academic success point was grouping like that; low, medium and high. The quantitative data of research was collected by “Self-Efficacy Scale for Teaching basic literacy skills.” The scale was created by researcher. While constructed scale, it is followed these stages;

- 1- Review of literature
- 2- Compose items
- 3- Getting expert opinions
- 4- Application of pilot studies
- 5- Interpreting the results of pilot study
- 6- Compose of the last form of scale

In the end of validity and reliability tests, scale reached ultimate state. Self-Efficacy Scale for Teaching the basic literacy skills is made up 47 items. The qualitative data of research was collected by semi-structured interview form. The form consists of 6 questions. Before interviews, expert opinions were got by researcher because of validity of interview form. The interview form applied with 12 teacher candidates. Every interviews take approximately 10 minutes. The interviews was recorded by recorder after obtained permission of teacher candidates. It is given codes to every participant by researcher. These codes are K1, K2, and K3 like that. The quantitative data of research was analysed by using SPSS statistical software. The qualitative data of research was analysed by constant research comparison method.

3. Findings, Discussion and Results

This study revealed that; levels of self-efficacy beliefs of teacher candidates related to basic literacy skills are “medium”, “high” and “very high”. Generally, teacher candidates’ efficacy beliefs have very high level. One of the reasons of this finding is that teacher candidates have quality theoretical education. In addition, lecturers have moderate attitudes in the university and teacher candidates have positive ideas about teaching profession. Other finding is that; female teacher candidates have higher self-efficacy beliefs related to basic literacy skills than male teacher candidates. The situation is derived from society belief which is teaching profession is more appropriate for females than males. Therefore, female teacher candidates feel happy to be teacher. Another finding is 3. and 4. grade teacher candidates have same level belief of self-efficacy. Although, this case is positive station in terms of 3. grade teacher candidates, it is negative station in terms of 4. grade teacher candidates. Because, 3. grade teacher candidates take only one apply lesson while 4. grade teacher take two apply lessons. In fact, expected situation is 4. grade teacher candidates have higher beliefs level than 3. grade teacher candidates. It is thought that cause of this station is inadequate apply in university and primary schools. In addition, teacher candidates seem like trainee staff in primary schools. Primary school teachers don’t want to give opportunities to teacher candidates related to teaching basic literacy skills. Therefore, 4. grade teacher candidates haven’t got higher level beliefs than 3. grade teacher candidates.